



Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VII. Septimum in cœlo gaudium, voluptas intellectus, voluntatis, &
memoriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

CAPVT .VII.

Septimum in celo gaudium, Voluptas Intellectus, Voluntas, & Memoria.

S Calas, sed sanè brevissimas cælo admovit divus Anselmus, & ad ascensum invitavit. Trium duntaxat radiorum sunt calas istæ. Tribus modis, ait Anselmus, sentitur DEVS, intellectu, amore, ulu: ita tribus omnino passibus ad DEVM facili pervenitur. In quantum quis DEVM intelligit, sapiens est; in quantum diligit, iustus est; in quantum DEO utitur, beatus est. Hoc ait: Humanus animus intellectum, voluntatem, memoriam in se continet. In triplex gazophylacium istud etiam si mille terrarum Orbis, et si mille Mundos ingesseris, non tamen impleveris: inane adhuc & vacuum est ætærium hoc triplex. Nec expleri ullo modo poterit, dum DEVS ipse, summum bonum, seipso illud impleverit. Vox Hebræi vatis est: Satiabor cum apparuerit gloria tua. Interim nulla hic Satietas.

Psal. 16. v. 15.

In cælo beati omnes tam intellectu, quam voluntate, ac memoriâ DEVM intimè complectentur. Ita triplex illud animi gazophylacium implebitur. Quantum verò gaudiorum tam Voluntas & Memoria, quam Intellectus beatorum in cælo sit percipitur, nunc exequemur dicere.

§. I.

Intellectus in cælo gaudium erit ineffabile, aspectus divinus seu clara DEI visio. Joannes id attestat: Hæc est, inquit, vita æterna, ut cognoscant te solum DEVM verum, & quem misisti JESVM Christum. Intellectus in DEO rerum omnium conditarum varietatem perspicit. Dum hic agimus terram, animantia, terræ germina, fontes, maria, Solem & Lunam ceteraque sidera intuemur oculis: Intellectus tamē cæcutit, nec enim è rebus creatis ullam perfectè capit. Ita proprietates, vires, & principes rerum differentias ignoramus. Et quid homini minus notum, quam humanus animus? Albus an ater, formosus an deformis sit? Undique tenebræ & ignorantia. Hinc cæcorum more parietes palparamus, & non raro graviter impingimus. Exiguum prorsus est quidquid rationis nostris assequimur.

At illic Beatorum infimus plura sciet & exactius intelliget, quam vel primus incolæ Paradisi Adamus, vel Salomon sapientissimus, vel Propheta sanctissimi sciverint ac intellexerint. Quod Plato, quod Platonis discipulus Aristoteles, nunquam cogitatione percepit, quod nullus eruditissimorum invenit, quod Cicero, quod Demosthenes eloquio exponere nequit, id quavis cælitum intellectu penetrabit, id oculis spectabit.

Archimedes, Vitruvius teste, in labro aquæ pleno sedebat, nec tamen arte suâ reconditam commentationem ab animo dimittebat. Unum aliquid præcipue dies noctesque assiduè agitabat curis; quâ ratione dimensionem coronæ reperiret, ne scilicet deciperetur ab aurifice. Hinc ille seu lavaret, seu legeret, seu cænaret, sive aliud quid faceret, cogitationibus profundis mergitur, hoc unum nolle nitebatur, quantum vel corona, vel crater auratus præter argentum haberet auri. Ubi hoc in labri aquis reperit, gaudio subsiliens ægrotæ clamabat, ægrotæ. Sed hem quantilla hoc scientiæ pars est, quod Archimedi tam grande videbatur! Illic in cælo, ubi rerum planè omnium naturas ac proprietates, ubi abditissimorum mysteriorum arcana prospiciemus, vociferari poterimus, invenimus, invenimus.

Sciendi desiderium jam quidem insaturabile, illic in domo Mansionum multarum saturabitur plenissimè. Cognoscent Beati altissima hæc mysteria, quo tandem modo cælestis Pater ab omni avo generavit Filium, quo

A Sanctus Spiritus ab utroque processerit. Hæc nobis jam nebulae sunt, & nox merissima. Mentre complectentur superi perfectiones Numinis immensas; mysteria Christi hominem induentis, nascentis, morientis; arcana Eucharistiæ, admiranda gratiæ & naturæ opera, secretissima & oblitescenda prorsus Dei judicia circa eos potissimum, qui licet homines essent improbi, tamen optimum quemque pessimè vexarunt. Quâ in re David plurimum conatus: Existimabam, inquit, ut cognoscerem hoc: labor est autè: donec intrem in Sanctuarium. 16. v. 17. Dei. Non capio, non assequor; hoc ergo sciendum differo. Videbunt insuper Beati diviniæ circa se providentiæ mirifica secreta, idque minutim intelligent: quibus sese impulsibus vocavit DEVS, quibus duxerit auxilium, quantis ornavit gratis, quàm variis ad salutem perduxerit incitamentis: videbunt pericula in quibus luctati, cernent beneficia quibus adjuvi, agnoscent monita quibus instructi, laudabunt verbera quibus castigati, prædicabunt munera quibus affecti. Ithæc beatis omnia erunt apertissima. Verè tunc erimus sicut Dei, scientes bonum & malum. Per Isaiam DEVS promissit. Isa. 64. Dabo tibi thesauros absconditos, & arcana secretorum. Et hæc. 3. Intellectus erunt gaudia.

§. II.

Voluntas porro duobus maximè gaudebit, Amore & Iustitiâ: Omnium Beatorum Amor, tam in Iustitiâ DEVM quàm in se mutuo ardentissimus, inextinctus, centesimæ aut mille simæ decoctionis saccarum est. Id Amori quod amat, & bonum & pulchrum videtur. Hinc parentes Amore decepti suos liberos, & formosos, & dociles, & moratos putant: Sed errant (sepissime): Nimirum, Amor talia eis specilla præfigit. Qui in cælo erant, omnes & formosissimi & sapientissimi erunt. Hos unus omnes, omnesque unum amabunt: his omnibus præfens erit, quod amor maximè desiderat. Amare & Amati præsentiam cupere, conjunctissima sunt. Cùm ergo Amoris propria sedes sit Voluntas, sic ea in Voluntas cælo implebitur, ut inexplicabiles inde voluptates fit amoris. Perceptura: Præsertim cùm hic amor sit indissolubilis, lacrymarum & litium expertus, illud lætissimum VALE nunquam auditurus.

Nec Amore solum, sed & Iustitiâ gaudebit Voluntas: Nam Beati cùm se viderint ab omni forde purissimos, iustos, sanctos, DEO, Angelis, cælitibus, sibi ipsi amabiles, immensum gaudebunt. Si famulus honestior omne actiones suas suo Domino mirificè probari sciat, quod rarissimum, gaudio subsultat, & præthesauris id æstimat. At qui sciunt Beati se Divinis oculis ex toto placere, quod illis summo est gaudium. Etenim Iustitia, quam Patriæ vocant, multo perfectior est quàm Via. Illa etiam Adam primæva, illi alteri collata, lancea aut linea vestis videri potest, hæc verò aurea sine nævo, sine ruga est. Qui in cælo sunt, toti pulchri sunt, & macula nos nunquam sumus. Illa Patriæ Iustitia omnes penè virtutes complectitur: Religionem; DEVM enim bonorum omnium fontem venerantur omnes cælitæ: Submissionem; Se nihil ex se farentur esse; omnia divinis tribuunt favoribus: Obedientiam; Divinis nutibus nemo illic non subiectissimus; vox una omnium: Ita Pater, Math. 23. quia sic placitum fuit ante te. Ita Pater: Gratum animam; oblivio illic exultat, ubi perpetua beneficiorum memoria regnat. Spes & Fides in cælo non habitant: quod enim sperarunt, quod crediderunt, hoc vident, hoc possident.

Duo erant germani fratres mercatoris filii, quod Paladius narrat, alteri nomen Isaias, alteri Pæsius: himoro tuo parente, præter latifundia præsentem monetam quinque millia florenorum inter se partiti sunt, idque mirabili

Tribus modis Deus sentitur.

Joan. c. 17. v. 3.

Scientia huius mundi exigua est.

respectu scientiæ beatorum.

Beati mysteria altissima cognoscent.

mirabili consensu. Dein cogitationibus injectis sanctioribus: Qualenam, ajunt, vitæ genus eligimus, quò pecunias elocamus? Parentem induere, merces & Mercurium sequi, res anceps & periculosa; maria oberrare, Africum metuere, ad Indos currere, mediis in undis hiemare, Thynam, Ægyptiam, Syram mercem convehere negotium laboris plenum, & sæpe subdoli quæstus est. Quoties inter pecuniarias causas venalis exponitur conscientia? Omnia si perdamus, animam curare meminerimus. Quid nobis nummi, si desit virtus? parentis bona expendemus honestissime, si ipsi boni simus. Hoc sciamus, nos à pecuniâ tam facile quàm suavit seducendos, ni præveniamus blandissimam hanc seductricem. Pessimè res agit, ubi pecunia imperat. Quin ergo Domini sumus, & jubemus servire pecuniam? Aliter perimus. Pecunia vel semel in dominam evecta & potita sceptro, contumacissimè regnum, quod nacta est, tuebitur. Nostræ igitur pecuniæ mancipia sumus? An libertas placet? Quid cunctamur in re liquida? Reverta terram odimus, si cælum anhelamus. Quin ergo religionem amplectimur? Res aspera est. Sed initio, sed inasfluctis. Paupertatem quam alii tantopere fugiunt, ultro ambire, amarum est & difficile. Amarum, sed non diu, difficile, sed pulchrum, sed honestum, sed animo saluberrimum.

Num ignoramus quàm arcta sit divitiis cum vitiis cognatio? Num illud horribilissimum conitru nunquam ausimur? *Facilius est camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum Dei.* Quin ergo malumus egenam tranquillitatem in portu, quàm opulentum naufragium in mari: Quin uterque religionem amplectimur?

Utrique consilium placuit, sed modo dispari. Pæsius, quidquid bonorum habuit, id cenobii, templis, carceribus, Xenodochiis impendit: ipse sibi laborem sumpsit, quo victum pararet faciem ac quotidianum. Isaias verò domum adificavit, focios adscivit, hospites suscepit, agros curavit, egenos juvit, advenis mensam instruxit. Ita religiosæ liberalitatis & hospitalitatis munera exercuit.

Utrique fratre mortuo dissidium inter utriusque sectatores natum, quales ii futuri sint in cælo, qui vitam quidem religiosam, sed planè disparem egerint in terrâ. Illi Pæsius, Isaiam isti præferebant. Interrogatus est super eâ re Pambo: qui ad quæstionem: Uterque, ait, iustus & perfectus est apud Deum. Ille quidem Abraham functus est partibus, suscipiendo hospites; hic Eliæ, frequentando preces. Negabant partes id fieri posse, neque enim æquale præmium pro meritis tam inæqualibus solere reddi. Pæsius, ajebant isti, Evangelio paruit, sua omnia vendidit, quidquid habuit in pauperes erogavit. Isaias, dicebant isti, sua quidem retinuit, sed ut diu haberet quod hospitibus, quod agrotis, quod pauperibus, quod peregrinis impertiretur. Quibus iterum Pambo: Quid litigatis? inquit, ambo sunt apud Dominum. Num verò placet expectare, dum Deus aliud de fratrum istorum obitu manifestum faciat? Non displicuit mora. Post aliquor dies redeunt audituri novum Pambonis iudicium: Quibus ille denuò: Vidi, ait, utrumque stantem apud Dominum in paradiso: utrumque iustus est. Perinde si diceret: Erit quidem præmium in cælo inæqualitas, eam tamen nos indagare non possumus. *Labor est ante nos, donec intremus in Sanctuarium Dei.* Hoc sciamus non uno tramite ad illam Cælum Justitiæ, de qua loquimur, perveniri. Atque hæc Justitiæ singulare Voluntatis erit gaudium.

§. III.

Nec sum Memoriam deerit. Memoria, dum hic agimus, diverso recreatur gaudio, sed plerumque inani & volatilo. Elapsæ recordamur juventæ, ac

A dicimus: Heu quàm mihi bene erat, dum genua virent, & sanguis ebulliret, à curis liber vivebam genio. Est alius qui dicat: memini me aurâ navigare secundissimâ, memini me felicem, in cælo esse. Audias & has voces: Beatus olim vixi, digito cælum attingi, fortunæ pulvis, ad summa votorum conscendi. Hæc memorie sunt gaudia, sed plerumque merore mixta. Sic Jobus præteritorum memor: *Quis mihi tribuat, inquit, ut sim juxta Job c. 29. menses pristinos, sicut fui in diebus adolescentie mee.*

In cælo Beatorum quilibet omnem vitam suam sub uno aspectu positam, unicâ velut pagellâ comprehendere aspicit. Na hac rerum serie luculentè cernet per quas ierit ambages, quoties in tenebris impegerit, quoties Deo servitium negarit & officium debitum renuntiavit; Deus verò servulum nequam denuò in gratiam receperit. Ita suavissimè præteritorum omnium memor, non invitus fatebitur: Quanta mi Deus, in me unum contulisti beneficia, & in animum meum liberatissimè & in corpus: quantis objectis periculis? ea tamen evasi te duce. Quoties letali sarcinâ pressus inferiorum fluvio spatiabar proximus, heu levi & unico mortis impulsu in aquas flammeas præcipitandus, te duce, mi Deus, evasi. Ex his omnibus eripuit me, benignissime Domine.

Mirissimum hoc gaudium erit, & fons gaudiorum. Memoriam dulcissimâ hujus memorie in nobis frequenter refricet omnium panè concionum solemnissimâ: Largiatur nobis Deus beatitudinem ac vitam æternam. Aut ultima sacri Symboli verba: Et expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Sed & illud Memoriam accedet: Omnia ab Orbe condito gesta, omnes omnium tam gentium, quàm sæculorum historias Memoria Beatorum complectetur. Summa rerum varietas & copia hic nihil turbabit, aut impedit. Nunc magna pars hilaritatis censetur novos rumores ex Italiâ, Galliâ, Hispaniâ aut aliunde ex Orbis angulo audire, cum non nesciamus hos nuntios majorem partem confictos, nihilominus mendacis pasci non injucundum est. Quantam igitur rerum omnium memoria in cælo Voluptatis adferet, cum omnium sæculorum series sub uno se aspectum representabit, cum ex omnibus oblitescendâ Dei providentia elucidet explicatissimè. Nunc variè divinâ Providentiam si non damnamus erroris, profectò tacitè arguimus oblivionis aut conniventie. Est cum illa nobis nimium in pœnas lenta, subinde nimium præcipitans videtur, nimis subinde mitem, aliàs sævum nimis censemus Deum. Tunc æquissimam semper Numinis lanceam fuisse perspicimus: tunc omnium oculis patebit, *Altitudo divitiarum sapientie & scientie Dei.* Tunc videbimus cur permiserit Deus gentem humanam labi, eamque à lapsu revocavit: cur Angelos præcipitari siverit, eamque ab hoc præcipitio nunquam reducturus sit: Cur bi, eumque Judæos perveracissimos & ferreæ cervicis homines in populum elegerit: cur optimos quoque hominum plus aliis affligi & cruciari non vetuerit. Omnia quæ nunc latent, tunc in apertissimo erunt.

§. IV.

Hic ego Patientiam monstro quæ genitro aggressu & constanti Fortitudine gaudet. Sionis rex David: *Inclavi, ait, cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum propter retributionem.* Cor meum, & Psal. 118. Deus, instar libræ est, quæ duas habet lances, in quarum unam si præmium æternum, illas voluptates immensas, illa Intellectus, Voluntatis ac Memorie gaudia componam; lanx altera, quæ vitæ hujus ærumnas continet, velut pauculis plumulis injectis sublevis: Inclino Cor meum, & Deus, inclino ad faciendas justificationes tuas in æternum, sed propter retributionem.

Præmio-

Premiorum magnitudini cedo, vincens suavissime: futura voluptatis immensitas eo ipse adigit, ut ad omnia perferenda sim paratissimus; licet innumeris tibi seculis servire jubeam, En, Domine servum me habes ad omnes natus excipiendos promptissimum. Inclina cor meum, ut quicquid tibi placuerit, perficiam, quantumvis longissimo tempore tuus esse servus debeam, non recuso, modo tandem post multa secula promissa pramia percipiam.

Servire gratis naturā hortemur omnes: Cum verò nobilissima merces in oculis est, hic celeres manus, hic prompti pedes, hic labor & obsequium in expedito sunt. Ideo hic ipse, quem dixi, pastoritius Juvenis David, cum audisset Philistæum gigantem, omnibus esse terrori, nec ullum reperiri, qui pedem cum illo conferre auderet, sagaciter quesivit: *Quid dabitur viro qui percussit Philistæum hunc?* Responderunt passim omnes: Virum, qui percussit eum, dabit rex divitiis magnis, & filiam suam dabit ei. Hæc tanta merces victori sponsa Jesseum juvenem animavit, hæc illi manus pedesque ad pugnam expedit, hæc pugnare, hæc vincere docuit. Percussit David Philistæum, divitiis ditatus est magnis, & filiam regis conjugem duxit.

Vita hominis, Jobo teste, *militia est*. Hanc Philistæus ab Orco nunquam finit esse tranquillam: Cum hoc gigante ab inferis quotidie, imò in horas pæne singulas luctandum & pugnandum est. Nos hic non immerito quarimus: *Quid dabitur viro, qui percussit Philistæum hunc?* Omnes ex alto cæcites respondent: Virum, qui percussit eum, dabit rex divitiis magnis, & filiam suam dabit ei. Victor omnibus thesauris cælestibus potitur, omnibus celi voluptatibus perfructur, beatus terque quaterque sexcentis millibus beatus tam animo quam corpore, tam exterioribus sensibus, quam intellectu, Voluntate ac Memoria, intus ac foris beatissimus. Rex Regum supremus Filiam suam dabit ei, Vitam immortalem, æternam, bonis omnibus cumulatissimam vitam. Hæc illa Regis filia, dos filiae, bonorum omnium quæ optari, & plurimum quàm optari possint, affluentia.

Atque hanc ob causam proclamat Petrus: *Frates sobrii estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus, tanquam Leorugiens circum, querens quem devoret: cui resistite fortes in fide*. Philistæus gigas ille orcinianus ferocissimus oculis circularur, si quem ignavum & seignem reperiat. Ergo alacriter, ergo patienter & fortiter, ergo impavide & constanter labores & adversa omnia perferamus. Cælum his omnibus dignum, dignissimum est.

Inclinet quisque cor suum ad faciendas justificationes in æternum propter retributionem. Divitiæ magnæ, Regis filia, præmium æternum dabitur viro qui percussit Philistæum hunc. Ergo toleranter, ergo strenue, ergo perseveranter. Vel maximus labor, nullus est labor, si spectetur magnitudo præmii. *Quod pro æternâ vitâ agitur*, inquit Gregorius, *etiam post mortem servatur; & tunc apparere incipit, cum laborum carnalium fructus capere non videri.*

CAPUT VIII.

Ocælum in celo gaudium, Voluptas è Beatitudinis Loco.

Terrarum partes perinde ut homines suis quæque privilegiis gaudent. A lupis Anglia, à leonibus Germania, à serpentibus, & omni plebe venenata immunis est Creta insula: Sic aliæ Orbis plagæ alias ignorant noxias feras. His ipsi tamen commodis sua sunt annexa incommoda. Locus in quem omnium frugum ubertas confluit, à quo bestiae omnes maligniores exulent, nondum hæcenus inventus est, nec am-

phius, putem, querendus est extra cælum. Cælum illa regio est beatissima, à quâ venenum omne proscriptum, unde omnis ferarum immanitas eliminata, inquam omnium voluptatum beatitas velut flumen derivata; quidquid amœnum, quidquid pulchrum & beatum est, ibi est.

Loci amœnitatem raptus succlamat rex David: *Gloriosa dicta sunt de te civitas Dei. Fundamenta ejus in montibus sanctis. Urbi Hierosolymorum sanè non conveniunt ex equo, quæ de illâ Beatorum civitate pronuntiantur. Et nemo miretur regem Hebræum sic abruptè sacrum hoc carmen ordiri. Illius civitatis mira vidit mirissima. Equis ordinem dicendi aut scribendi servet, cum infinita, innumera, immensa sint quæ dicenda, quæ scribenda sunt? Artificiofissimus Architectus civitatis hujus conditor est: Ipse fundavit eam Altissimus, neminem in opere tanto socium adhibuit: Latantium omnium habitatio est in te. In hac civitate nemo pauper, nemo mæstus, nemo agrotus, nemo contemptus, nemo vel minimùm afflictus. Hic communis eaque summa civium omnium est lætitia. Habitatio est lætantium omnium, de quâ nunc agendum.*

Descriptissimus Hominem Beatum, seu Beati Hominis corpus & animum, & futuras tam corporis, quàm animi voluptates. Hoc primum venit secundo libro describendum. Alterum est, Beatorum domum & concordiam domesticorum exponere, quod hic exequemur. Quâ in re tria potissimum consideranda; Primum, Beatissimæ domus illius altitudo & situs; alterum, Magnitudo & amplitudo; Tertium amœnitas & Pulchritudo. De his nunc disserendum.

§. I.

Cum beatus Fulgentius veterem Romam vidisset adeo laxam & amplam, tot insignibus altisque edificis adeo venustam, in has voces cum ingenti admiratione pronipit: *Quam speciosa erit celestis Hierusalem, si fulget Roma terrestris? Si in hoc seculo datur tanti honoris dignitas diligentibus vanitatem, qualis præstabitur Sanctis diligentibus veritatem?*

Romæ nihilominus non solum regum turres, & illustria palatia, sed & tuguria & viles erant domuncule: nec omne quod Romæ fuit, adeo rarum & exquisitum fuit, ut alibi reperendum non fuerit. In celo mera sunt palatia & augustissime domus; nulla illic humilior casa, nullum Diogenis dolium: in celo est quod nungquam est.

Primum consideratu dignissimum in domo Beatorum est Altitudo & situs. Incredibile profus videri potest, quod Astronomis certum est. Rem compendio dicam. Christophorus Clavius eruditissimus Matheseos professor & scriptis notus affirmat infimum Lunæ cælum à terrâ distare milliariis Italicis 120630. Sunt quinquaginta quinque millia centum octoginta tria milliaria Germanica, cum tertia milliariis parte. Solis seu quartum cælum abesse ait à terrâ 4013923. sunt milliaria Germanicorum nongenta millia & sexaginta quatuor millia, trecenta sexaginta unum. Porro firmamentum sive octavum siderum Romanis 161884943. sunt milliaria Germanica trigeties octies millena millia octingenta nonaginta tria millia & quingenta milliaria. Atque hic Astrologos jubet Plato quiescere; neque enim ultra octavam cæli sphaeram meriendo licet progredi. Ad hoc

terram ad St. lem milliaria Germanica 964361. à terrâ ad Firmamentum milliaria Germanica 38893500. Cornelius de Lapide in suo Pentateucho ait à terrâ distare Lunam quatuor millionibus milliariis, seu quadragies centis millibus miliarum. Sollem verò à terrâ distare assertit octoginta millionibus milliariis cum dimidiis. Ad quem modum terra distat à convexo firmamenti octoginta millionibus milliariis sic convexum firmamenti à convexo abest octoginta millionibus milliariis. Eandem hanc sententiam dictus Autor repetit in Varuch, pag. 373. & in Apostolorum Actis pag. 18. Clavius in sphaeram Joannis de Sacroboſco c. 1.